

# DEMOKRATI – MEN HUR?

## ELEVINFLYTANDETS OLIKA ANSIKTEN

För många är elevråd den mest typiska formen av elevinflytande. Men är elevråd hela svaret på frågan om hur ungas inflytande i kultur- och musikskolan kan organiseras? Och hur mycket kan eleverna egentligen få bestämma över? Och på vilka sätt? Kulturskolan Magasin sökte svar i Arvidsjaur och Göteborg.

text och foto David Berjlund

TELEFONEN RINGER i Camilla Freedmans rum i Arvidsjaur kommunhus. Hon stänger dörren, »annars kommer säkert något besök«, säger hon. Som barn- och ungdomskulturfach har hon många kontakter med tjänstemän och politiker – och nära till många unga. Mitt över vägen ligger Humlan, kommunens kreativa aktivitets- och mötesplats för unga. Den är resultatet av en process som startade med att kulturskolan stod utan lokaler, och som kom att handla om såväl ungdomsverksamhetens innehåll som om ungas inflytande.

– Det började när Riksteatern kom hit en kväll, de har ett jättebra koncept för att jobba

med unga och inflytande. Några tonåringar hängde på, och de kom med så bra förslag, berättar Camilla.

Arvidsjaur är Sveriges 17:e största kommun – till ytan, invånarantalet är knappt 6 500. Men det finns rätt många unga, elever från andra orter och ensamkommande unga flyktingar gör sitt till, och man behövde både kulturskola och en träffpunkt. Under kvällen med Riksteatern lades grunden för idén om ett hus med kulturskolans verksamhet och kompetens i mitten av en öppen verksamhet. Sedan byggde man vidare. Under ett år mejslade 25 ungdomar tillsammans med Camilla ut vad mötesplatsen skulle vara.

– Så jag kunde driva detta med ungdomarna i ryggen. Och vem kan säga nej till 25 unga som lämnar över ett förslag?

Inte Arvidsjaur politiker i alla fall. Nu är Humlan igång, en verksamhet som bygger på samarbeten och möten.

**PÅ HUMLAN JOBBAR FOLK** från socialtjänst, skola och kulturskola, ibland kommer vuxna från ungdomsboenden och organisationer också. Men framför allt fylls Humlan av barn och unga i olika åldrar. En del kommer för sin instrumentlektion eller orkesterövning, andra spelar spel eller är med på någon öppen aktivitet – sådana har man så gott som varje dag. Man kan testa att spela i rockband, eller få hjälp med läxorna. Mellan 20 och 70 besökare per kväll räknar man in. Camilla berättar om en livaktig verksamhet med jämn könsfördelning



Dinho Abaas, Camilla Freedman och Ahmed Muse är alla, på olika sätt, med och formar ungas kultur i Arvidsjaur.

– öppen verksamhet har annars ofta stor övervikt av killar, och kulturskolor lockar ofta mest tjejer – och där det är nära till nya möten också för den som egentligen bara ska till dramaövningen.

– Vi har fler killar på dans än vi haft förut, rullstolsburna ungdomar som går på bildundervisning möter andra, och så blir det integra-

tionsvinster, när unga som kommit nyss träffar svenska unga.

Verksamheten hänger ihop med inflytandet, på flera sätt. Att man möts på samma ställe ger nya idéer och möten, och större delaktighet, och så är det ju detta att hela Humlan är uttänkt av ungdomarna, också.

Ahmed Muse är 20 år, och av sina fem år →

i Sverige har han bott i Arvidsjaur tre. Förr spelade han gitarr på kulturskolan, han tänker fortsätta med piano – »det ger en bra känsla, piano« – men just nu tar gymnasiepluggandet mycket tid. Och så jobbar han i kiosken på Humlan, och är en av dem som jobbat med stället från början. Han beskriver Camillas roll som central.

– Men vi fick absolut vara med och påverka, allt som finns på Humlan har vi kommit på. Camilla förde vidare det.

Han säger att kulturskolan påverkats mycket av processen.

– Det har kommit många nya unga till kulturskolan. Nu har vi en bildlärare som kommer en gång i veckan, så att man kan måla och rita. Ibland öppnar en extralärare musiksalen så att man får prova på. Och jag tycker

att lärarna visar att de bryr sig om våra åsikter, säger Ahmed.

Det finns mer att göra, Ahmed tycker att Humlan behöver locka fler gymnasister, och för honom är det självklart att man kan påverka – man träffas bara och bestämmer vad man vill, i Humlans elevförening eller någon annan grupp. Kanske skulle man ha träffar på skolorna, under skoltid, säger han, så kunde fler säga sin mening. Det är viktigt.

– Om vi får bestämma så blir det vårt. Om vuxna bestämmer tappar vi lusten, vi förstär ungdomar bättre än vad vuxna gör.

**FÖR ATT UNGA SKA FÅ INFLYTANDE** har man i Arvidsjaur tidigare haft ett kommunalt ungdomsråd. Den modellen slutade fungera när den grupp som var intresserade försvann, då sökte man nya former, och landade i att låta många fokusgrupper påverka, berättar Camilla Freedman.

– Det blir inte en heltäckande politisk organisation, utan det bygger på att man jobbar med det som engagerar en.

Humlans elevförening är en av fokusgrupperna. De jobbar förstas på sitt håll, med sina frågor, precis som kulturgrupper, elevråd från grund- och gymnasieskolor och grupper för ensamkommande flyktingbarn jobbar.

– Men sedan har vi, i det årshjul vi jobbar med, återkommande dialog- och demokratidagar, och tillfällen när alla fokusgrupper träffar varann. Då blickar man ut över lite annat också, det blir lite större, och man får kontakt med politiker och tjänstemän direkt, berättar Camilla.

Hon beskriver hur tjänstemän och politiker nu kan ta direktkontakt med ungdomsgrupper och vice versa. Det blir kontakter på många

»Om vi får bestämma så blir det vårt. Om vuxna bestämmer tappar vi lusten, vi förstär ungdomar bättre än vad vuxna gör.«

nivåer, mer eller mindre formella, och det kan handla om att man vill ha en ny kaffemaskin på Humlan eller – i kulturskolan – vilka konserter man ska göra, och att man vill ha kortkurser, drama och bildundervisning.

Alla måste inte vara med, men alla ska veta om möjligheten, säger Camilla Freedman. Och effekten av att man får påverka tycker hon är uppenbar.

– Nya unga har kommit med, högstadieelever och 22-åringar, tjejer och killar, ensamkommande flyktingar och såna vars släkt bott i Arvidsjaur hur länge som helst. Och alla har växt.

**MEN HUR LÅNGT STRÄCKER SIG** ungas inflytande?

Camilla Freedman menar att mycket handlar om förhållningssätt. Ser man unga som en resurs kommer det att genomsyra allt, då blir inte gränsdragningarna det viktiga. Men visst hon får frågor om hur man ska förändra sin undervisning. Ska eleverna få bestämma över den också?

I Kulturskolan Örgryte-Härlanda, i Göteborg, är Selma Antonsson mitt uppe i en verksamhet där eleverna bestämmer över just innehållet. Selma bor i Källtorp, går i nian och är sedan höststarten med i kulturskolans skrivarkverkstad – »en pilotupplaga«, säger hon.

– De försökte dra igång en sådan för ett par år sedan, men fick inte deltagare. Så nu bjöd de in oss, och lät oss vara med och bestämma.

Ungt inflytande för en fungerande verksamhet, alltså.

**ISKRIVARVERKSTADEN** är tio tjejer och killar i högstadieåldrarna med. De träffas två och en halv timme i veckan, ofta med en gästpedagog. Höstens schema var förstås lagt innan de kom med, säger Selma.

– Men vi har haft reflektionstid för att utvärdera, och inför våren tittar vi på allt möjligt. Vilka sorts pedagoger vi vill ha med, vilka tider som fungerar, och hur skrivarkverkstaden presenteras i kurskatalogen.

Selma tycker att det gör något med gruppen att man är med och bestämmer. Känslan blir en annan, man gör det man verkligen vill göra, i stället för att bara få uppgifter.

– Det gör definitivt stor skillnad för oss. Jag inser ju att de formella besluten måste tas av en tjänsteman, men vi får påverka i den mån det går. Och det känns som att vi bestämmer rätt mycket. ■